

TONG yulduzi

O'zbekiston Respublikasi bolalari va o'smirlari gazetasi

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiga boshlagan

2005-yil 11 - 24 aprel

N:15-16 (66504-05)

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va Axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq Ta'limi Vazirligi,
«KAMOLOT» Yoshlar Ijtimoiy Harakati,
«SOG'LOM AVLOD UCHUN» Hukumatga qarashli bo'limgan xalqaro xayriya jamg'armasi.

MENING TEMUR BOBOM

Kuni kecha sohibqiron bobomiz Amir Temur tavalludining 669 yilligini keng tantana qildik. Har yili shu sana arafasida onamning gaplari yodimga tushaveradi. Ular mакtabda tahsil olgan sobiq ittifoq davrida sohibqiron bobomiz Amir Temurni bosqinch, kallakesar deya saboq berishgan, «Temurlang», «qonxo'r shoh» deya kamsitishgan ekan.

Haqiqat egiladi, bukiladi, lekin sinmaydi deganlari rost ekan. Bugungi kunda bobomiz aslida kim bo'lgani, uning haqiqiy qiyofasi oydek ravshan bo'lib turibdi.

Tarixga nazar tashlaydigan bo'lsak, XI-XII asrlarda G'arbiy Yevropa nasroniyalar Rim papasi Urban II boshchiligidagi Quddusgacha borib, yo'llarida uchragan musulmonlarni qirib tashlaganlar. Musulmon diniga mansub usmoniy turklar esa ularga javob hujumlarini uyuştirib, endigina yuksalayotgan Yevropani tahlikaga solganlar. Sharqiy Yevropada esa mo'g'ullar o'zlarining «Oltin O'rda» davlatini tuzib, mahalliy rus knyazlarini siyosiy tanglikka solib qo'yanlar. Yevropa xalqlarining joniga bizning «qonxo'r», «bosqinch» Temur bobomiz oro kirganlar. Ularni Boyazid va To'xtamishxon zulmidan halos etganlar. O'z davrining qahramoni bo'lgan Amir Temurga Fransiya qiroli Karl VI, Angliya qiroli Genrix III hamda rus knyazlari minnatdorchilik izhor

G'urur

etilgan muboraknomalarni yuborganlar. O'z yurtlarida Amir Temurga tirikligidayoq haykal o'rnatib, tagiga «Buyuk haloskorimizga»-deb yozib qo'yishgan.

Amir Temur bobomiz nasroniy Yevropa davlatlari bilan yaxshi diplomatik aloqada bo'lganlar. Ularga «Qur'oni Karim»dan olingan «Kafirun» surasini yuborganlar va hech qachon do'stlikka xiyonat qilmaganlar. Boyazidni yengib, uning o'g'illariga katta muruvvat ko'rsatib, ota yurtlariga o'zları hukmronlik qilish huquqini bergenlar. Shu biringa misolning o'zi ham bobomizning nechog'li adolatliliklari dalolati emasmi? Vaholanki, eng rivojlangan Yevropa davlatlari ham yaqin o'tmishgacha bosib olgan yerlarda hukm surgan qirol zotini butunlay qirib tashlashgan. Mo'g'ullar xoni Chingizzonning bosib olgan mamlakati shohi avlodining hatto chaqaloqlariga ham rahm qilmagani bizga tarixdan yaxshi ma'lum-ku.

Biz oriyatli, andishali, shuningdek, o'ta g'ururli xalqımız. Ajdodlarimiz nomi bulg'anishiga, qadri toptalishiga endi aslo yo'l qo'yaymiz! Tabarruk nomlarini ulug'lab, ularga munosib ajdodlar bo'lishga intilib yashaymiz.

Shahnoza RAVSHANOVA,

Toshkent viloyati, Chirchiq shahridagi 2 - mакtabning 7 - «V» sinf o'quvchisi.

O'GITI YODIMIZDA

Amir Temur bobomiz
Hamisha yonimizda.
«Kuch - adolatda!»-degan,
O'giti yodimizda.
Buyuk Temur bobomning,
Ruhi doim shod bo'lsin.
Turkiston degan o'ika,
Hamisha obod bo'lsin.

Ziyoda MIRZAJONOVA,

Toshkentdag'i 254 - mакtabning 5 - «V» sinf o'quvchisi.

MURUVVAT MEVASI

Bilim maskanimizni bundan ikki yil oldingi holatini ko'z oldimga keltiraman. Avvallari bolalar bog'chasi vazifasini o'tagan bu bino keyinchalik devorlari nurab, bir uyum chiqindixonaga aylangandi. Unga qarab turib kattagina binoning bekor yotganiga achinib ketardim. Sahovatli insonlar, ya'ni Abdurashid Hasanov

Ustoz quvonchi

rahabarligidagi bir guruhan ota-onalar bel bog'lashib ishga kirishishdi va u yerni ajoyib bilim maskaniga aylantirishdi. Hozir bu bilim maskanida 186 o'quvchi tahsil olmoqda. Haq yo'lida xalqqa xizmat qilgan kishining mehnati hech qachon izsiz qolmaydi. Muruvvatli insonlar o'tqazgan daraxtlarning mevalari astasekin ko'zga tashlanmoqda. Baxtimizga ana shunday insonlar bor bo'lsin.

T.SADRIYEVA,

Buxoro viloyati, Gijduvon tumanidagi 63-iqtidorli bolalar mакtab-internati.

«QORA BELBOG'» LI ABBOS

Odatda sportchilar gapga biroz no'noqroq, kamgaproq bo'lishadi. Nimalarga qodir ekanligimizni so'zda emas, amalda, o'z ko'zingiz bilan ko'ring, deyishadi chog'i. Bu ham kamtarlikning bir ko'rinishi bo'lsa kerak. Tengdoshingiz Abbasxon ham ana shunday so'zdan ko'ra ishni afzal biladigan sportchilar sarasidan. U 1999-yildan boshlab sportning karate turi bo'yicha muntazam shug'ullanib keladi. 2001-yilda Vengriyada o'smirlar o'tasida o'tkazilgan Santa Klaus kubogida, 2002-yilda Shvetsiyada bo'lib o'tgan jahon kubogida hamda 2003-yilda AQSHda o'tkazilgan Atlanta kubogida muvaffaqiyatlari ishtirok etib, oltin medallar sohibi bo'ldi. 2005-yilning mart oyi ham yosh sportchi uchun esda qolarli sana bo'ldi. Chunki u shu kuni 1-DAN qora belbog' sohibi bo'ldi. Sportsevar bolalar yaxshi bilishadiki, «qora belbog» sohibi bo'lish uchun ancha-muncha ter to'kish, murabbiy ishonchini oqlash kerak. Bu unvonni qo'lga kiritgan Abbasxon o'shanda ustoz, O'zbekiston Karate milliy

Kelajak qanotlari

federatsiyasi prezidenti, 6-Dan qora belbog' sohibi Nurxon Nafasovdan behad minnatdor bo'lgandi. Murabbiy o'ta talabchan, shogird esa sabr-bardoshli bo'lsagina, ularning sermashaqqat mehnatlari, tinimsiz izlanishlari o'z samarasini beradi. Aynan shunday fazilatga ega bo'lgan Abbasxonning ustoz borasida ham omadi chopgan. Bugungi kunda poytaxtimizdagi 328-maktabning 7-sinfini tamomlayotgan Abbasxon yurtimizning mohir karatechilaridan biri Ilhom Karimov murabbiyligida tarbiyalanmoqda, ko'plab yutuqlarga erishmoqda. Bir necha bor O'zbekiston championi va kubok g'olib bo'lishga ham ulgurdi. Tengdoshlari uni omadli bola ham deyishadi. Abbasxonning o'zi esa gap faqat omadda emasligini, g'oliblik uchun astoydil mehnat qilish, intilish lozimligini juda yaxshi biladi. Qora belbog'li Abbasxon tinimsiz mashq va intilishlarini davom ettirsa, albatta karatening oltin kamarini taqadi.

Ma'mura MADRAHIMOVA.

Biror yerimiz og'rib, tobimiz qo'chib qolsa, darhol shifokorlarga murojaat qilamiz va ulardan najot kutamiz. Biz shifokorlarga shu darajada ishonamizki, hatto ularning shirin so'zları

kirganimda, jiyanimning ranglari oqarib, holsizlanib yotardi. «Tez yordam» kelavermagach, oyim ikkimiz o'zimizga yaqin bo'lgan poliklinikaga olib bordik. «Tez yordam» mashinasini ko'rib

ekanligini aytib, yorilgan jojni qaytadan ishlab, bog'lab qo'ydi. Jiyanim ko'zini ochdi. Hammasi ortda qolgan edi. Biz «o'zimizning» shifokorga rahmat aytdik. -Yordam berish, bizning burchimiz. Hozirgina bir

«TEZ YORDAM» YORDAMGA SHAYMI?

dardimizga malham bo'layotgandek tuyuladi. Sholi kurmaksiz bo'lmanidek, shifokorlar orasida ham qahri qattiqlar uchrab turarkan. Bunday deyishimga sabab... Keling, yaxshisi, bunga sabab bo'lgan voqeani sizlarga ham so'zlab beray:

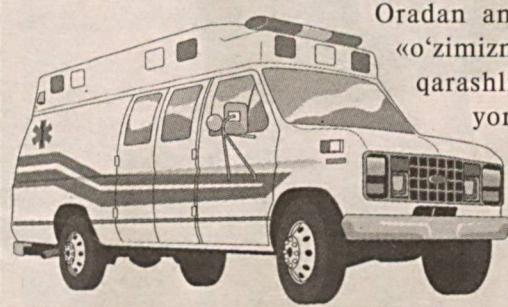
Yaqinda jiyanim yiqilib, boshidan qattiq jarohat oldi. Boshining yorilgan joyidan tirkirab qon oqar, oyim esa sarosimada qolgandi. Men darrov «Tez yordam» chaqirdim. Qon ketayotganini aytib, tezroq yetib kelishlarini iltimos qildim. Uyga qaytib

yengil tortdik. Biz ichkariga kirib, shifokorni chaqirdik. Shifokor jiyanimni ko'rib: «Bu yerda birinchi yordam ko'rsatish uchun hech narsa yo'q, keyin sizlar bizning tumanimizga qaramaysizlar, sizlarga yordam berishga haqqimiz yo'q, deb javob berdi... Oyim ularga jiyanimning ko'p qon yo'qotganligidan hushini yo'qatayotgani uchun tezroq yaqin oradagi shifoxonaga olib borishini iltimos qildilar. «Benzin yo'q», - degan javobni olgach, yana ortimizga qaytdik. Jiyanimni opichlab olganim uchun uning boshidan oqayotgan qon oyoq kiyimimgacha oqib tushgandi... Oradan ancha vaqt o'tgach, «o'zimizning tumanimizga qarashli bo'lgan» «Tez yordam» yetib keldi. Hammamiz yengil nafas oldik. Shifokor uning yarasini ko'rgach, tikish endi befoyda

bemorni kasalxonaga yotqizib keldik. Shuning uchun kechga qolib ketdik, - dedi u.

Mana, bo'lgan voqeа shu. Meni bir narsa ajablantirayapti: Nahotki uyimizdan yarim chaqirim naridagi Parkent tumaniga qarashli bo'lgan «Tez yordam»chilarda birinchi yordam uchun hech narsa bo'lmasa... Buning ustiga, Siz bizlarning tumanimizga qaramaysiz, deya yordam bermasliklari qaysi qolipa to'g'ri kelarkin? Axir «Gippokrat» qasamini ichgan har bir shifokor bemorning qayerdanligini surishtirib o'tirmay, unga birinchi yordam ko'rsatishga shoshilishi kerakmasmi? Yoki ular ichgan qasamda: «boshqa tumandagi fuqarolar yordam so'rashsa, benzin so'rang» deb yozib qo'yilganmi?...

**Otabek QAHRAMON o'g'li,
Toshkent viloyati,
Parkent tumani.**

LINGOFONLAR QO'L KELMOQDA

Ishtixon tumanida joylashgan kasb-hunar maktabida dastlab 100 nafar o'quvchi tahsil olardi. 2004-yilda bu maskan pedagogika kollejiga aylantirildi. Eski bino moslashtirilib, qayta ta'mirlandi. Kiraverishdagi yo'laklarning to'liq asfalt va beton qilinganini, shakl berilgan daraxtlaru rang-barang gullarni ko'rib bahri dilingiz ochiladi. Barcha sharoitlarga ega ta'lum maskanida ayni vaqtida 659 nafar talabaga 70 ga yaqin malakali o'qituvchilar saboq berib keli shmoqdalar. Kompyuter sinflari mavjud bo'lib, rus tili va chet tili xonalari lingofonlashtirilgan.

-Mayjud qulayliklar dars davomida o'quvchilar qiziqishini ortish bilan birgalikda, darsni eshitish va tarjima borasida ham qo'l kelmoqda, - deydi ta'lum maskanidi direktori Bahodir Xidirov. -Ta'lum maskanimizda talabalarning ma'naviy axloqiy tarbiyasini y u k s a l t i r i s h maqsadida, 2005-yilda bir yarim million so'mga yaqin qirq bir nomdag'i gazeta va jurnallarga obuna bo'lindi. Keng va y o r u g ' kutubxonamizda

8286 tadan ziyod turli asarlar va fanlarga oid kitoblar bo'lib, bu yer hamisha talabalar bilan gavjum. O'quv yurtimizda 20 ta fan va sport to'garaklari tashkil qilingan. Zamonaviy sport zali, alohida yuvinish, kiyinish xonalari mavjud. Endi ishtixonlik yoshlar katta shaharlarda emas, pedagogika sohasi bo'yicha o'z tumanlarida tahsil olayaptilar.

Jamila ERDONOVA.

Aziz tengdoshlarim, sarlavhani o'qib, h a y r a t l a n a y a p s i z - a ? Ishonavering, yaqinda biz haqiqatan ham boyib ketdik. Qanday qilib, deysizmi? Mana, eshitining: Yaqinda maktabimizni bitirib ketgan aka va opalarimiz bitiruv kechalariga 10 yil to'lishi

munosabati bilan uchrashuv o'tkazdilar. Ularning har biri sinfimiz kutubxonasi uchun 2 donadan 30 dona kitob sovg'a qilishdi. Tadbirkor Nodira Qodirova, Ichki ishlar xodimi Bunyod Jo'rayev, tarbiyachi Nafisa Rajabova, o'qituvchi Shohista Kenjayeva singari opakalarimiz bizga «Shum bola»,

«O'zbek xalq ertaklari», «Sanoq sonlar suhbat», «Qaytar dunyo», «Ona g'oz ertaklari» kabi asarlarni sovg'a qilishdi. Biz ularning barini, ayniqsa, ona qishlog'imiz tarixiga oid

Qo'chqor Hayitov qalamiga mansub «S h a r o f a t l i ziyoratgoh» asarini qo'lma-qo'l qilib o ' q i d i k . Kitoblarimizning umumiy sonini 100 donadan oshib ketdi. Nega aynan sizning

BIZ BOY BOLALARIMIZ

sinfingizga shuncha sovg'a deyayotgandirsiz? Chunki serhimmat bitiruvchilar bizning sinf rahbarimiz Gulchehra opa Quvonovaning shogirdlari-da. Ular bizga matematika fanidan saboq beradilar. Matematika sinfimiz o'quvchilarining jonu dili desam aslo adashmayman. Gulchehra opa dars jarayonida o'zlashtirishning optimal usullaridan, suhabat, sinov, savol-javob, h a f t a l i k m a t e m a t i k k e c h a l a r , v i k t o r i n a l a r o'tkazishdan aslo charchamaydilar. Shu sababli sinfimizda tahsil olayotgan 14 nafar o'g'il, 11 nafar qiz bolalarning barchasi «4» va «5» baholarga o'qishadi. G'ulom O'taganov, Elyor Valiyev, Olimjon Rustamov, Navbahor Rabbimova singari o'quvchilar sinfimizning faxridir. Opamiz yaqinda tumanimizda bo'lib o'tgan «Yil o'qituvchisi» tanlovida g'oliblikni egallab, viloyat bosqichiga yo'llanma oldilar. Qariyb 25 yildan buyon ustoz degan sharafli nomni oqlab kelayotgan ustozimizga shogirdlarining mehri, hurmatini ko'rib, ularga havasimiz keldi. Qo'llarida hamisha kitob, qalbida oftob kabi mehr jo'sh urib turgan muallimamiz doimo «bilim boylik keltiradi, qunt bilan o'qisangiz aslo kam bo'lmaysiz», deya ta'kidlaydilar. Ularning o'gitlariga amal qilib, sinfimiz kutubxonasida yig'ilgan noyob asarlarni hamisha asrabavaylaymiz. Ushbu asarlarni mutolaa qilsak, bilimi boy bolalarga aylanamizda.

**29-umum o'rta ta'lum maktabining 8-sinf o'quvchilari nomidan
Muhayyo SAFAROVA.**

QUVNOQLAR BAYRAMI

Rashid Xo'jamov nomli 1- o'rta muktabning madaniy tadbirlar o'tkaziladigan zali o'quvchilar va ularning ota-onalari bilan to'ldi. O'zlarining muchal to'ylarini nishonlayotgan 5- sinf o'quvchilari gulduros qarsaklar ostida «Quvnoqlar bayrami» sahnasidan joy olishdi. Bolajonlar sinf rahbarlari Gulnora Rahimova, Dilbar Hamdamova hamda Gavhar Mirzayevalar boshchiligidagi tayyorlagan Ona-vatan, bahor, Navro'z, ona haqidagi she'ru qo'shiqlari, jozibali raqslari va sahna ko'rinishlari bilan barchani xushnud etishdi. Bayram tadbiri hasharga ulanib ketdi. Bolajonlar ta'lum maskani yonida joylashgan 15 sotix maydonga turlituman gul urug'larini sepishdi, ko'chatlar ekishdi. Muktob o'qituvchilar va o'quvchilarining sa'y-harakati bilan shu kungacha jami 2500 tup terak va 200 ta har xil mevali, manzarali daraxtlar o'tqazildi.

**Jo'shqin DAVUROV,
jurnalist.**

HAVASIMIZ KELADI, AMMO...

Har kuni oynayi jahon orqali berilayotgan yoshlarga bag'ishlangan ko'rsatuvlarni zo'r qiziqish bilan kuzatib boramiz. Bizga, ayniqsa, «Yoshlar ovozi» ko'rsatuvni ko'proq yoqadi. Unda namoyish etilayotgan maktablardagi shartsharoitlar, sinf xonalaridagi zamonaviy kompyuterlar, shinam jihozlar, tajriba o'tkazish xonalaridagi asbob va ko'rgazmali qurollar havasimizni keltiradi. Ming afsuski, biz ta'lum olayotgan maktabda kompyuterlar u yodqa tursin, hatto zamon talablariga javob beradigan ko'rgazmali o'quv qurollari, jahon xaritalari yoki oddiy sinf jihozlari ham yetarli emas.

Bizning ham barcha sharoitlari yetarli bo'lgan maktabda ta'lum olgimiz keladi. Axir respublikamizdagи boshqa tengdoshlarimizdan qayerimiz kam?

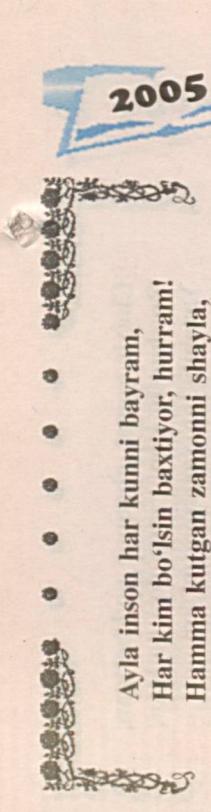
**Sevara MUHAMMADIYEVA,
Narpay tumanidagi 1-maktabning 6-sinf
o'quvchisi.**

Muxbir safardan qaytdi

Ayla inson har kунин байрам,
Ham тугаб, битирчиларинг xayrashuv
Har ким бо'исин бaxтийор, hurrام!
Hamma kутган замонни shayla,
Baxtga oshyon makонни сяя!

Ayla inson har kунин байрам,
Har ким бо'исин бaxтийор, hurrам!
Yoshlik, tushun 'insonni o'zing,
Uzoqlарни ko'rolsin ko'zing.
O'zligини saqlасин oдамни,
Ma'nин, ma'dан, mardonallik - sen,
Qaysarlарда bir domailik - sen!
Mungii ko'zni kuldиргин, yoshtilik,
Kemtilk, kamин to'dиргин, yoshtilik!
Yoshligini qидирар keksa,
Kulfatimi sidirar kekass...

YOSHLIK

O'zing bir cho'ng zamonsan, yoshlilik,
Chayir qomat, paykonsan, yoshlilik.
Tig'ing teshib o'tar nishonni,
Sen mo'ljalga olma insonni!

Yaratuvchi inson- insondir,
Yer, suv, havo - унга имкondir.
Shuning uchun g'ururi baland,
Allalarin sururi baland!

Hurriyatadir u yotgan beshik,
Hur niyatdir dildida beshak!
Ezgulikka yetaklovchi kuy,
Janou o'chib, ko'tsatuvchi bo'y!

16

BOLASAN
Beg'ubor, beg'ubor bolasan,
O'n yetti yoshta ham bola sho'x.
Tushungil qalbinning nolasin,
Tushungil, ne uchun ko'nglim cho'g'.

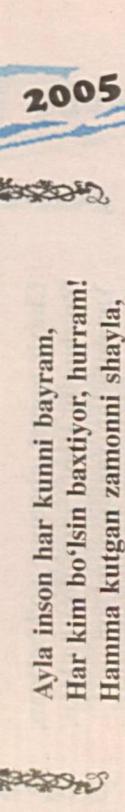
Ne uchun yuzlarim loladay,
Qarshingga baxtiyor kulaman.
Tushungil, tushungil, bolakay,
Yo'qa shu kulgancha so'laman.

O'n yetti qarshilar meni ham,
Axir biz o'sdik-ku birga teng.
Dilginaam qovrilat, dilginaam,
Sening-chi yuraging buncha keng?

O'ng'iroq qilaman uyingga,
Sen-chi to'p tepasan qaydadir.
Berilib ketasan o'yinga,
Menga-chi na u, na bu tadir.

23

17

Aziz bolalar, hademay so'nggi chorak
ham tugab, bitiruchilarning xayrashuv
oqshomiga tayyorgarlik boshlanib ketadi.
Kinder ustoziga, kindir qadr don
maksiби yoki aziz do'stiga aytdigan
gaplarni she'r, qo'shiq yoki raqslar
ko'rinishida ifoda etadi. Men ham
qachonlardir shunday shirin tashvishlar
bilan band bo'lganman. Xayrlashuv
kechasiغا atab yozgan she'rlarinni qalbi
hayajonga to'la o'n yetti yoshti
sinifioshlarim hatto qo'shiq qilib ham
aytishgan.

Hayot katta tanaffuslardan iborat dars
soatlari ekan. Buni yillar o'tib, o'z niyat
va harakatlariга yarasha hayot
kechirayorgan do'staringa qarab yana tan
oldim. Ilk sevgi, beg'ubor tuyg'ular bilan
qorishiq o'sha she'rlarinni hukmungiza
havola qilar ekamman, ularni o'z his-
heyajonlaringiz bilan fayzlanutirib, maktab
bilan xayrlashuv oqshomingizda
foydalanmarsiz, deb umid qilaman.

GO'ZAL XOTIRA
O'n yettimni sevardim juda,
Lekin undan ayrılib qoldim.
O'n yetti yosh qadrin buguncha
His qilmovdim, bilmovdim oldin.

O'n yettimni sevardim juda,
O'n yettimni doim maqtardim.
Lek ayridim, berahim burcha,
Chiqardi bag'ridan maktabim.

O'n yettimni sevardim juda,
Qush misoli lek ketdi uchib.
Kun boqqan dam misli gul-g'uncha
Yuzidagi shabnamday o'chib.

O'n yettimni sevardim juda...
Yo'q, uchmadi qushday benishon.
Shabnamdayin o'chmadi sira.
Garchi yosha qolmadi ishnoch,
Lekin qoldi go'zal xotira.

qirgish chizig'i

KUN KELADI

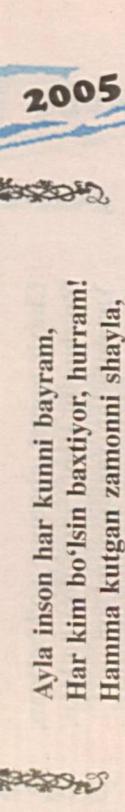
-Kun keladi yangilab
Tur mush tarzing, o'yingini.
Unutib yuborarsan
Ulg'aytirgan uyingni.

-Agar o'shanday bo'lsa,
Rostlamay qo'ydim bo'yini.
Nahot unutib bo'lsa
Onam yashagan uyni?

Onam shu ko'k eshkidan
Olib kirgan yo'rgakda.
So'ng emaklab beshikdan
Yurib chiqdim yo'latka.

7

18

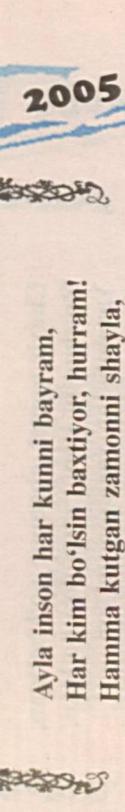

Villar o'tdi, mактабга,
Keyin bordim xizmatga.
Tushib o'ngga yo'chappa,
Chiqdim taxi izzag'a.
Ko'k eslik bir ne'morda
Mengaz azin diyorda
Asti o'chib-yopildi.
Yurdha yashay yir umur:

Hamrohatarin bor bo'slin,
Ko'k esligim, munug' tu;

Bor-yo'g'inda yor bo'lar,

Domin hamroq topidi.

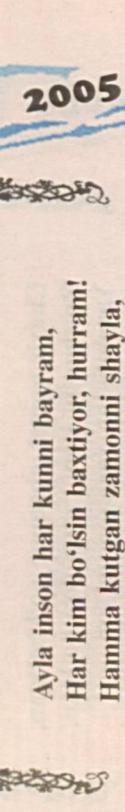
YOMONLIKNI RAVO QILMA

Uchqur otin, uchqurliging
ko'rsat, he-ey!
Uchib borar-borgan sari
fursat, he-ey!
Bitta dovon, ikki dovon,
uch dovon,
Yeldek yelib, yetib etgil
xursand, he-ey!

Qarshingga chiqaman, qarshimda
Yoyasan qandaydir rasmlar.
Yo shaxmat surasan, yoki san
Boshlamod bo'lasan baxslar...

Beg'ubor, beg'ubor bolasan,
O'n yetti yosha ham bola sho'x.
Tushungil qalbimning nolasin,
Tushungil, tushungil...
Yo'qsa yo'q'

Umida Abduaizimova

BOBALICIM QOLDI ORTMADA

BAXT
Baxt - bu menimchá,
Intlimoq demak.
Lekin yetih ham,
Tinchimas kerak.

Vana nimadir,
Yetishmas hamon.
Baxtinuz qulib,
Yashaylib har un.

«Tong yulduzi»

2005-yil

Ko'paytirov, bo'luv va yana
Gap bolaj qilar tantana.
Qovoq solib Paskal o'qi, der,
Yuragimni Mashrab yuki yer.

Lomonosov, Mendeleyev, Bobur,
Yumaloq yer, bardoshu sabr...
Qaytar dunyo turfa ishin ham,
Bilamana men uyor tashvishin ham!

Ochilmagan ko'zlar ochilgan,
Yo'llarining gullar sochligan,
Uygalaning bo'yali ko'chma,
O'yinmari, kuyatil Ko'chma,
Kechirib yoz, bahojni, qishini,
Uszlolarim sabog'in olib,
Yasharman bu yo'llarda g'olib.

Rutinun etlik, ko'ngil beled shod,
Yuraginda jo'shar hayalon.
Salon seniga nusxasi buyot,
Oppod tongini qarsilish shodon.

6

Mayli, yo'lda qadah tutsin
lolalar,
Mayli, qurilab yetolmasin
bolalar,
Mayli kimdir havas bilan
boqsinu,
Kimdir hasad bilan qilsin
nolalar.

Sen ularga parvo qillma,
otim, he-ey!
Suvoriyingga jafu qilma,
Yomontillini ravo qilma,
otim, he-ey!

25

Chavir qomat, chaqqon qo'l bo'lgan,
Ro'shnolik kun, ravon yo'l bo'lgan,
Yaxshiliklar, yaxshilarga yor
Yoshlik bilan hamma baxtiyor!

Suvin halol ichgan farzanddan,
Ezgu orzu-niyat-la banddan,
Xotiri jam oqsoch dunyoning,
Ko'ngli ham to'q bu och dunyoning...

Faxr bo'il yashagin, yoshlik,
Qahr bo'il yashagin, yoshlik.
Zamon suysin, yoy - kamon suysin,
Do'st quvonsin, g'animplar kuysin!

Kuyganlarni do'stga aylantir,
Suyganlarni ko'zga aylantir,
Forig' bo'lsin dunyo yomondan,
Ming o'rgilib sen - yosh zamondan!

17

Qanday yomon, tanni g'am ko'mmoq,
Keyin chuqur xayolga cho'mmoq.
Shahid ketgan do'starin qo'msab,
Kechalari asta ko'z yummamoq...

Qiyimini oson qil uning,
Ko'ksini tog'-osmon qil uning!
Ko'ksingga qo'l qo'yib, bolajon,
Hayotingga posbon bil uni!

Fayz-baraka yog'dusidan boy,
Bobong bilan charog'on uying.
Halollikkdan huzur topgan joy,
Farovondir mahalla-kuying.

Sen bobongning yoshini yashab
Yurmoq-chun ham tingla bobongni.
Aralasha «yoshtiar ishi»ga
Yuragingdan angla bobongni!..

14

MAKTABIM
Tashnadirman ilmga,
Go'yoki bermor.
Nargiz Shavkat g'amin yeb
Tunu kun bedor.

Mehring bilan yosh yurak
To'lib-toshidi limmo-lim.
Bo'il bilindon, ziyrak
Yulduzga yetdi qo'lim.

Kitobingning har satrin
O'qirkamanan, dil cho'g'dir!
Degayman, bilimdan zo'r,
Qudratli qurol yo'qdir.

YURAGIM
Bahor suvariidek sho'xsan yuragim,
Uchqursan tog'dagi ohu misoli.
Oyga talpinasan, nedir tilaging,
Nafasin berganmi bahor shamoli?

9

MAKTABIM
Nabi Nargizani deb
Go'yoki bermor.
Nargiz Shavkat g'amin yeb
Tunu kun bedor.

Chunki meni sevadi
Shavkat azzaldan.
Barchamiz qynoqdamiz
Bunday azobdan.

Xullas, men unga, u-chi
O'zgaga shaydo.
Dunyo ko'p qiziq ekan,
Sevgi zo'r savdo...

22

YOSHLIGIMGA

Nigohlarim otashli,
Chehram xushchaqchaq, gulgum.
Aslo emas odoshli
Baxtim, labdagij kulgum
Yoshligimda.

QADRDON PARTA

O'n yildirki, sirdoshmiz ikkov,
O'n yildirki qadrdon, inoq.
Shu o'n yilni kechgan damlarni,
Partam, bo'lding guvohi har chog.

Tengdoshlar, la'ziz tiningda,
Necha berar shoxlik qitganiman,
Murabbiyidan u'qib dunyoning,
Sirlarini asta bilganman.

SINDEDOSHIMGA

Yoshligimning eng quvnoq dami,
Sen-la o'tdi aziz sindosh.
G'am - quvonchim bo'lding hamdamni,
Edik bizlар qalin do'st, sirdosh.

AGAR

Agar do'stim bo'lsangu biroq
O'zgalarning g'iybatin qilsang,
Ortiq do'sting bo'lmayman mutloq,
Hansuhbat ham bo'lmayman bilsang.

Chunki yaxshи bilarkansan sen
O'zgalarini g'iybat qilishni.
Senga aytсан ep ko'rmayman men
G'iybatchini do'st deb biliшni.

Axir bir kun suhbatlaringga
Men ham mavzu bo'lishim ayon.
Bilmam qaysi ulfatlaringga
U payt meni qilarsan bayon?

Do'stim bo'lsang, pana-panada
Birovlariung qilma g'iybatin.
Odil bo'lesang, osbar yanaida
Do'stilgimiz qadri, qimmati.

YOSHLIGIMMING ENG QUVNOQ DAMI

Uchit ketaks duch kelg'an yoddah
Biz yosh avlod, Farovon havol,
Olar qulid jo'shqin quchqobiya.

Qush emaski, biz chiqqach qanoq,
Maktab bizni sevib, ardoqab.
Kuzatadi bu kum baxt tilab.

Ona kabi bo'loli mehribon,
Bilim berdi, berdi aq'l ouq,
Kuchga to'lgan hozir o'n yettim.

Yashnasb, yaratish raqsini.
Kunlарim ijo etar,
Yashnasb, yaratish raqsini.

Kunlарim kumaga yetar,
Kunlарim kumaga yetar,
Yashnasb, yaratish raqsini.

Yashniliging unutmann zinhor,
Keliid ko'rib turaman har dan,
Mehr qo'yib, saqasun menday.

Hayr endi qadrdon partam.
Kongi sendan behd minnator,
Kongi sendan behd minnator,

Ardodladim seni shu yillar,
Yuzginangga g'ubor yudtirmay.
Ishqilish sho'x ukajonlar ham,

Do'stilkadir haqiqiy tuyg'u,
Ko'rnagaymiz shu bois qayg'u.
Shodligimiz cheki yo'q ummon,

Kejgin do'stim, shod davramiza,
Assalom do'stlik,
Charog'on yuzlik!

Shodumonlik hamrohdir bizga.
Ishonch bo'lsa bizlar mangu do'st,
Keliid ko'rib turaman har dan.

Do'stlikdadir haqiqiy tuyg'u,
Ko'rnagaymiz shu bois qayg'u.
Shodligimiz cheki yo'q ummon,

Yuzing o'gir, omad, biz tomon,
Assalom, hayot,
Qo'shiq, kuy, bayot!

G'unchalarda o'ynaydi shabnam,
Qushlar yangi qo'shig'in kuylar.
Qarshilaydi Jonajon maskan,
Sog'lik-tuman boylik, deb so'yar.
Assalom maktab,
Yurarmen maqtab!

Esimni tanib.

Esimni tanib.

MEN UNI, U-CHI...

Lek Farhodning Gulnozga
Ko'ngli moyilroq.
Gulnoz Rustam soziga
Raqs tushar biroq.

Men Farhodni sevaman,
Yonib- o'rtanib.

O'ylasam uni debman

Esimni tanib.

qirqish chizig'i

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

—

IQTISOD SABOQLARI

Aziz bolalar! Ko'pdan beri Siz kutayotgan «Iqtisod saboqlari»ngiz endi O'zbekiston televideniyesining «Yoshlar ovozi» ko'rsatuvi bilan hamkorlikda davom ettiriladi. Topshiriqlar televideniyeda tezlashtirilgan va qisqartirilgan holda, gazetada esa tahliliy holidadir. 2005-yil, Mustaqillik bayrami arafasida e'lon qilinadigan yakuniy natijalar televideniye orqali e'lon qilinadi.

G'oliblarni quyidagi sovg'alar kutyapti:

- 1 - o'ringa televizor;
- 2 - o'ringa DVD pleyeri;
- 3 - o'ringa VSD pleyeri.

Shuningdek, bilimdonlarga 10 ta rag'batlantiruvchi mukofot, 20 dan ortiq sovg'alar bor. G'oliblar, tashkilotchilar: «Kamolot» YoIH, Xalq Ta'lumi Vazirligi, respublika ta'lim markazining «Faxriy yorliq»lari bilan ham taqdirlanadilar.

Tanlov homiysi «DOSNET» internet markazi, rahbari Sherzod Sodiqov.

Javoblarizingizni «Tong yulduzi»ning sahifalariga aniq va lo'nda qilib yozib yuboring. Faqat gazeta sahifalaridagi javoblargina qabul qilinadi. Aytgandek, gazetaning keyingi sonlari uchun obuna hamon davom etmoqda. Shuni unutmangki, «Tong yulduzi» sotuv shahobchalariga qaraganda ikki barobar kam narxda obuna qilinadi.

2-DARS. ISHLAB CHIQARISH.

ISHLAB CHIQARISH OMILLARI

Insonlarning ehtiyojlarini qondirish uchun ishlab chiqaruvchilar mahsulotlar ishlab chiqarishlari kerak. Ishlab chiqarishda ular uch omil: yer, mehnat va kapitaldan foydalanadilar. Bugungi savollar ana shu omillar va ishlab chiqarish haqida bo'ladi.

Quyidagilardan qaysi biri ishlab chiqarish omili bo'la olmaydi:

- a) temir kesish uskunasi;
- b) alyumin rudasi;
- c) o'qituvchi;
- d) bank krediti.

Hozirgi iqtisodchilar uch ishlab chiqarish omiliga to'rtinch qilib yana bir omilni qo'shamoqdalar. Bu qaysi omil? Uning muhimligini tushuntirib bering:

Temir rudasi ishlab chiqarishning qaysi omili bo'lishi mumkin?

Ishlab chiqarish omillari bozorida kapitalga bo'lgan talab nimaga bo'lgan talabga teng bo'ladi?

4-DARS. IQTISODIY TIZIMLAR

Iqtisodiy tizimlarning asosiy to'rt turi mavjud. Ular: an'anaviy, bozor, markazlashtirilgan va aralash iqtisodiyotdir. Har bir hukumat o'ziga mos keladigan iqtisodiy tizimni tanlaydi va u orqali mamlakat iqtisodiyotini boshqaradi. O'z bilim va malakalarining foydalanib, quyidagi savollarga javob bering.

Adam Smitning «iqtisodiyotning ko'rinas qo'lli» atamasini izohlab bering:

Iqtisodiy tizimlardan qaysi biri hozirgi davrda eng ko'p qo'llaniladi? Nima uchun?

Iqtisodiyotning uch muammosi, ya'ni nima ishlab chiqarish, qanday ishlab chiqarish va kim uchun ishlab chiqarish muammosini har bir iqtisodiy tizim qanday hal qiladi?

Nima uchun bozor iqtisodiyotida har bir odam o'zi uchun foya olish maqsadida faoliyat ko'rsatsa-da, umumiy jamiyatning talablari ham qondiriladi?

Mamlakatimizda qanday iqtisodiy tizimga o'tish amalga oshirilmoqda? Nima uchun?

1-DARS. EHTIYOJLAR VA RESURSLAR

Biz bilamizki, odamlarning ehtiyojlari cheklanmagan. Ularni qondirish uchun foydalilaniladigan resurslar-chi? Afsuski, ular haqida biz bunday deya olmaymiz. Iqtisodiyot ushbu cheksiz ehtiyojlarni cheklangan resurslardan samarali foydalanib qondirishni o'rgatadi. Quyidagi savollar cheklangan resurslar va cheksiz ehtiyojlar haqida bo'ladi.

Insonlarning cheksiz ehtiyojlarini cheklangan resurslar bilan to'la qondirila olmaslik muammosi qanday ataladi?

Hukumat resurslardan danba qurish uchun foydalanishni tanladi. Bu resurslardan endi yo'l qurilishida foydalanish mumkin emas. Bu holat iqtisodiyotda qanday ataladi?

Cheklanganlik muammosini qaysi yo'l bilan yechish mumkin?

Mablag' yetishmasligi sababli sizga bir nechta chiroyli, qimmat va bir nechta arzon daftар olishingizga to'g'ri keldi. Siz qaysi muammoga duch keldingiz?

Iqtisodiyotning uch asosiy muammosini sanab bering.

3-DARS. TALAB VA TAKLIF

Talab va taklif bozordagi narxlarni, tovar taklifini, unga bo'lgan talabni shakllantiradi. Bugungi savollarimiz bozor iqtisodiyotining eng muhim omillari bo'lgan talab va taklif haqida bo'ladi.

Tennis o'yiniga bo'lgan qiziqish ommaviy tus olsa, bu holat futbol o'yini biletlariga bo'lgan narxga qanday ta'sir ko'rsatadi.

Grafikda qaysi ikki tovarga bo'lgan talab ko'rsatilgan:

- a) darslik va ruchka;
- b) avtomobil va avtomobil ehtiyoj qismlari;
- c) ichimlik suvi va farosh xizmatlari;
- d) non va Toshkentdag'i hovli.

Taklif qonuni mohiyatini tushuntirib bering:

Qishloq aholisini ish bilan ta'minlovchi yagona korxona yopilishi birlamchi ehtiyoj tovarlariga bo'lgan talabga qanday ta'sir ko'rsatadi?

Toshkent-Andijon yo'nalishida qo'shimcha poyezd yo'lga tushdi. Bu hodisa Toshkent-Andijon aviabiletlari taklifiga va narxiga qanday ta'sir ko'rsatadi?

Ayol deganda, ko'z oldimizga birinchi navbatda Onalarimiz keladi. Ayollarimiz ona bo'lish bilan birga jamiyatimizning barcha jahbalarida faol mehnat qilishayotgani quvonarli, albatta. Lekin mening qalbimda bir armon bor: o'zbek ayollarini orasida hali uchuvchilar yo'q. Dilimdag'i armonimni mana shu ertagimda jo qildim. Shoyad, ertagim bois mustaqil hayot bo'sag'asida turgan, kim bo'lsam ekan, degan savolga javob izlayotgan singillarimiz qalbida bu kasbga mehr uyg'ota olsam...

ORZU

(Ertak)

Bir bor ekan, bir yo'q ekan. Guli degan bir qiz bor ekan. U ertak o'qishni, xayol surishni yaxshi ko'rар ekan. Uchar gilamda osmonga parvoz qilib, oy va yulduzlarni yaqindan tomosha qilsam, deya orzularkan.

Bir kuni u tush ko'ribdi. Tushida chamanzor bog'da o'ynab yursa, ro'parasida bir qanotli ot paydo bo'lib qolibdi. Uning yaltiroq qanotlari bo'lib, oddiy otlarga umuman o'xshamas ekan. Peshonasida yulduz porlab, nur socharmish. Guli

hayratdan nima qilishini bilmay turgan ekan, ot tilga kirib:

-Guli, ustimga min. Sen ko'rishni orzu qilgan quyosh, oy, yulduzlar tomonga olib boraman,-debdii.

Guli avvaliga biroz cho'chibdi. Yaqinroq borgan ekan, ot biroz cho'kibdi va qizcha unga osongina minib olibdi.

Ot oltin qanotlarini keng yoyib, ohistagina samoga ko'tarilibdi. Guli yerga qarab, juda ham chiroqli manzarani ko'ribdi.

Go'zal bog'lar, dalalar, tog'lar va daryolarni ko'rib, ko'zi quvnab ketibdi. Ot esa

12-aprel-Jahon aviatsiasi va kosmanavtikasi kuni

yanada balandlab uchaveribdi.

-Guli, endi ortga q a y t a m i z m i ? bir parcha oynadek bo'lib Qo'rqmayapsanmi?-so'rabdi ko'rilib. O'zini juda qudratli, ot undan.

-Yo'q, -qo'rquayotganim yo'q. Uchaver, mening tulporim. Meni oy va

debdii.

Ot uchaveribdi.

Ular kattakon dengiz ustidan uchib o'tishayotgan ekan. Dengiz Gulining ko'ziga

yengil his etayotgan Guli quvonchini ichiga sig'dirolmay, qo'shiq kuylab yuboribdi:

Salom mening do'stlarim,

Oy Yu yulduz, guyoshim.

Uchar otim uchmoqda,

Keng samoni quchmoqda.

Yoningizga bir zumda,

Yetib borgum albatta.

Sinoatingizni ochgum,

Bo'lganimda men katta...

Shu payt onasining:

-Grili qizim, turaqol, degan ovozidan uyg'onsa, bularning bari tush ekan. Lekin u o'zini allaqanday yengil his qilibdi. Beg'ubor samoga uzoq termulib qolibdi. Oy va yulduzlarning siru sinoatlarini o'rganishga bo'lgan havasi yanada ortibdi. Kim biladi, balki shu lahzalarda uning murg'akkina qalbida uchuvchilikka bo'lgan havas uyg'ongandir...

Malika RAHMONBEKOVA.

yulduzlarning yoniga olib bor. Quyoshning borliqni yashnatgani, oyning tunda yo'llarimizni yoritgani uchun ularga rahmat aytishim kerak,

Ona yurting - olib beziging
TONG yulduzi

O'zbekiston Respublikasi bolalari va o'smirlarining gazetasi

BOSH MUHARRIR:
Umida
ABDUAZIMOVA

TAHRIR HAY'ATI:
Turobjon JO'RAYEV,
Shuhrat AHMEDOV,
Botir UBAYDULLAYEV,
Jabbor RAZZOQOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinnbosari),
Abdusaid KO'CHIMOV,
Nurxon NAFASOV,
Ergashvoy SARIQOV.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
022- raqam bilan
2003 yil 11 dekabrda ro'yxatdan o'tgan.

Noshir
«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa
ijodiy uyi.
Gazeta

«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa
ijodiy uyi
kompyuter bo'limida terib sahifalandi va chop etildi.
Gazeta haftaning dushanba kuni chiqadi.
Hajmi A-3,
2 bosma taboq.
Adadi - 41 487
Buyurtma N: J-1160

Dizayner va sahifalovchi:
Otobek ESHCHANOV.
Navbatchi:
Jamila ERDONOVA.

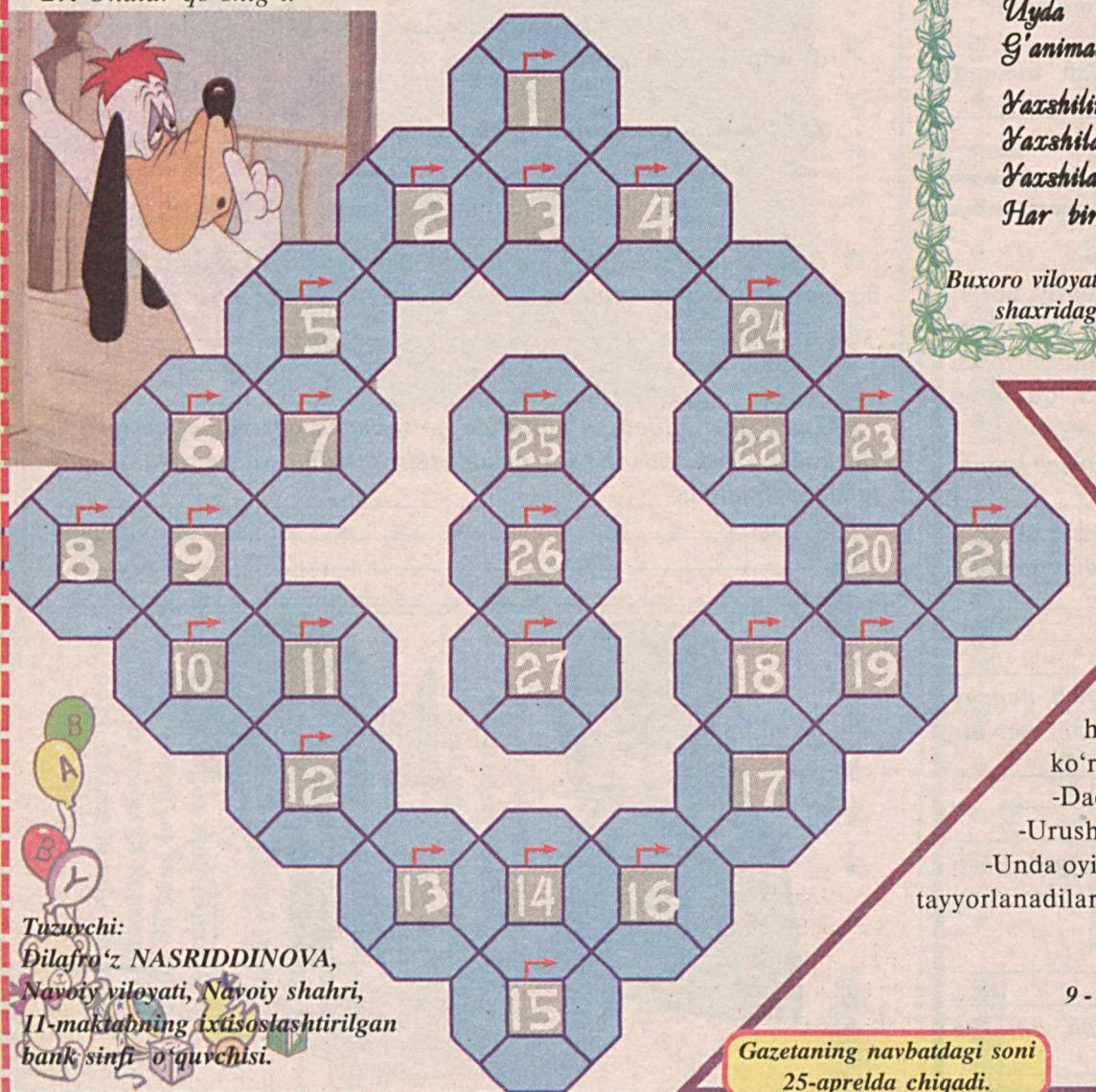
Rassom:
Nodira MIRZAYEVA.

Manzilimiz:
700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Obuna indeksi: 198.
e-mail:
tong_yulduzi@rambler.ru

Tel: 144-10-38
144-38-10
144-63-08
Tel./faks:
(99871) 144-24-45

QUVNOQ VORD

- Geometrik shakl.
- Farzand.
- Mazmun.
- Oh, faryod.
- Sayyora.
- Kir yuvish kukuni.
- Qazilma boylik.
- Sekin.
- San'at turi.
- Rang.
- Sira, hecham.
- Tog' gul.
- Kimyoiy element.
- Pepeping do'sti.
- Mona...
- Estrada guruhi.
- Tomon.
- Meva.
- Ishonch (sinonim).
- Salomning javobi.
- Zukko, tirishqoq.
- Duradgorlik asbobi.
- Ijod mahsuli.
- Uchar odam.
- Tanadagi a'zo.
- Baxt.
- Onalar qo'shig'i.

Tuzuchi:
Dilafra'z NASRIDDINOVA,
Navoiy viloyati, Navoiy shahri,
11-maktabning ixlososlashtirilgan
bank sinfi o'quvchisi.

Gazetaning navbatdagi soni
25-aprelda chiqadi.

-Diyor, qani ayt-chi, sinfdi bir o'qituvchi va o'n o'qichevi bor. Hammasi qancha bo'ladi?

O'n bitta!

-O'qituvchi chiqib ketsa qancha qoladi?

Hech qancha.

Shuhrat televizorda hindular yuzini bo'yayotganini ko'rib qoldi:

-Dada, ular nima qilishyapti?

-Urushga tayyorlanishyapti.

-Unda oyim har kuni kim bilan urushishga tayyorlanadilar?

Nargiza RAHMNOVA,
Toshkent viloyati, Bekobod shahri,
9 - maktabning 6 - «A» sinfi o'quvchisi.